

Dictamen 2/2021

En data 27 d'abril de 2021, d'acord amb el que estableix l'article 171.3 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, ha estat tramès per a consulta al Consell Escolar de Catalunya el següent

Projecte d'ordre per la qual s'estableix el calendari escolar del curs 2021-2022 per als centres educatius no universitaris de Catalunya.

ANTECEDENTS LEGALS

Primer

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació estableix a l'article 54.1 que correspon al Departament d'Educació fixar el calendari escolar per als ensenyaments obligatoris i postobligatoris, que ha de comprendre entre cent setanta-cinc i cent setanta-vuit dies lectius per curs, i determinar els períodes lectius i els períodes de vacances.

La Comissió de Programació, Construcció i Equipament fa les consideracions, propostes i recomanacions següents:

CONSIDERACIONS

1. S'ha considerat de forma positiva que el temps a l'espai menjador dels alumnes no s'estengui més tard de les 14 hores perquè afavoreix l'adopció d'uns horaris més saludables i respon a les recomanacions de la Reforma Horària.

PROPOSTES

1. Es proposa modificar l'article 4.2 perquè quedi redactat de la manera següent:
L'horari escolar a l'educació infantil i primària s'ha de desenvolupar entre les 8.30 i les 18 hores. L'horari lectiu de l'alumnat comprèn 5 hores lectives diàries, que inclouen l'esbarjo, distribuïdes en dos períodes separats pel descans del migdia, i no pot acabar abans de les 16 hores. En cas que no hi hagi el consens necessari en el si del consell escolar del centre, l'horari marc a infantil i primària serà de 9 a 12.30 hores i de 15.00 a 16.30 hores.
2. A l'article 6.1, es proposa canviar les referències 6.7 per 6.8 i 6.8 per 6.9, a fi que es corresponguin amb els articles correctes com a conseqüència de l'addició d'un punt nou entre el redactat del curs anterior, concretament el 6.2.
3. Es proposa canviar el redactat de l'article 6.2 perquè quedi expressat de la manera següent:

A secundària es mantindran les hores lectives establertes normativament a l'etapa, de manera que l'esbarjo no es pot considerar horari lectiu, llevat d'una autorització expressa per part de la persona titular de la Secretaria de Polítiques Educatives i sense perjudici que s'hi puguin incorporar activitats de caràcter educatiu.

RECOMANACIONS

1. Amb relació al complement horari lectiu d'una hora diària per a tots els alumnes en centres públics fixat mitjançant la Resolució d'11 de juny de 2013 de la Direcció General d'Educació Infantil i Primària que ordena l'organització del Suport Escolar Personalitzat en els centres d'educació infantil i primària, amb la finalitat de desenvolupar les habilitats que afavoreixen l'assoliment de les competències bàsiques, es plantegen les següents recomanacions:
 - 1.1. Que el Departament d'Educació avalui l'aplicació d'aquesta Resolució a partir de mostres i indicadors quantitativs i qualitativs.
 - 1.2. Que elabori un informe en el qual es detallin les raons per les quals se n'ha suprimit la referència en l'Ordre de calendari escolar a partir del curs 2020-2021, l'impacte que aquesta mesura té en l'alumnat i en els centres afectats pel que fa a disponibilitat de recursos i les mesures alternatives desenvolupades orientades a reforçar els projectes educatius dels centres amb una composició social desfavorida i garantir la dotació de recursos adequada per atendre les necessitats educatives específiques de l'alumnat.
 - 1.3. Que es mantingui en escoles rurals, en zones escolars rurals i en centres d'alta complexitat, si no s'hi dediquen mesures alternatives.
2. Amb relació al model i l'organització del temps de la jornada escolar, es formulen aquestes recomanacions:
 - 2.1. Que el Departament d'Educació elabori un informe d'anàlisi dels efectes de la jornada escolar en la demanda dels centres públics, en la programació de l'oferta educativa i en les sol·licituds per part de les famílies, segons les actuacions previstes en el Pacte contra la Segregació, a fi d'evidenciar si el model de jornada té impacte en les desigualtats i en la qualitat, equitat i accessibilitat a les activitats extraescolars
 - 2.2. Que implementi les mesures i actuacions previstes al Pacte contra la Segregació relacionades amb el temps de migdia, les activitats complementàries i les activitats extraescolars, d'acord amb el Document 2/2020 *El temps a l'educació*, per garantir l'accessibilitat econòmica a les activitats escolars de la tarda als centres educatius i l'atenció socioeducativa de l'alumnat socialment desfavorit i evitar la competència entre centres educatius a causa dels horaris escolars.
 - 2.3. Que faciliti als alumnes que necessiten transport, especialment a les zones rurals, de dinar al centre.

- 2.4. Que iniciï un debat sobre el desenvolupament d'activitats d'atenció educativa en els espais horaris no lectius del marc horari escolar.
 - 2.5. Que obri una reflexió específica sobre el descans i l'horari lectiu orientada a la modificació de la normativa d'ordenació curricular perquè l'esbarjo tingui consideració de temps lectiu a la secundària.
 - 2.6. Que a partir de l'avaluació obri una reflexió específica sobre l'entrada als centres i les possibilitats que s'han portat a la pràctica recentment com a conseqüència de la pandèmia i se'n valori la possibilitat de mantenir-les, tenint en compte el Document 2/2020 *El temps a l'educació*.
3. Amb relació als instituts escola, a què fa referència l'article 6 del Projecte d'ordre, es formulen les següents recomanacions:
 - 3.1. Que s'iniciï una reflexió al voltant de la gestió del temps i l'acció educativa integral als instituts escola orientada a la regulació específica d'aquests centres educatius.
 - 3.2. Que el marc horari sigui únic per a primària i secundària i que es considerin vàlids els consensos de centre que s'assoleixin al respecte.
 - 3.3. Que el temps d'esbarjo a secundària hi sigui considerat lectiu, partint del model de centre com a projecte educatiu únic i continu, en coherència amb el tractament de l'esbarjo a primària i a fi d'evitar-hi una bretxa entre equips humans i projectes compartits, amb professionals afectats per normatives diferents.
 - 3.4. Que s'inclogui en el redactat d'aquest article, a l'apartat 5 o al 6, una definició del concepte "horari saludable" a partir del Document 2/2020 *El temps a l'educació*.
 4. Pel que fa a la jornada continuada, es plantegen aquestes recomanacions orientades al debat sobre la gestió del temps escolar als centres segons la diversitat territorial:
 - 4.1. Que el Departament d'Educació porti a terme l'avaluació de la implementació de la jornada continuada a l'educació secundària obligatòria.
 - 4.2. Que amplii i avaluï la mostra de centres del pla pilot de la jornada continuada a primària
 5. Pel que fa a la tramitació del Projecte d'ordre de calendari, es fan les següents recomanacions:
 - 5.1. Que el Departament d'Educació faciliti al CEC de debatre adequadament el Projecte enviant-l'hi amb prou antelació
 - 5.2. Que tingui en compte els terminis que apareixen als articles 8.2, 10.3, 12.1 i 12.2 atenent a la necessitat dels centres de conèixer-los amb prou antelació.

ALTRES APORTACIONS I VALORACIONS

A més de les que apareixen en els apartats anteriors, s'han valorat les següents propostes, sense que s'hagi assolit el consens necessari per incorporar-les:

1. La possibilitat d'implantació de la jornada continuada en centres de primària.

2. La regulació les activitats programades amb el professorat i el personal de suport educatiu, que havien constatat anteriorment a l'Ordre de calendari i actualment es regeixen pels documents d'organització i gestió.
3. La possibilitat de reducció del temps de migdia a primària a dues hores (12.30 – 14.30 h.) i d'avançament de l'hora d'acabament de l'horari lectiu a les 16 h. en atenció a les recomanacions del Document 2/2020 *El temps a l'educació*. Aquesta possibilitat planteja una diferència horària entre centres públics i concertats que podria generar segregació.
4. La possible modificació de la majoria qualificada de tres quartes parts a dos terços en el Consell Escolar de Centre per a l'aprovació de l'horari escolar i i les modificacions excepcionals a què fa referència l'article 12.3, a partir del principi que es tracta de la majoria qualificada de tota representació pública.

El Ple del Consell Escolar de Catalunya, reunit a Barcelona el 18 de maig de 2021, ha estudiat la proposta elaborada per la Comissió de Programació i ha aprovat per 28 vots a favor, 3 vots en contra i 1 abstenció aquest DICTAMEN.

El secretari

Jordi Rodon Cuixart

ANNEX

Vot particular presentat pel senyor Xavier Diez Rodríguez. USTEC·STEs (IAC)

Abans de tot, amb aquest vot particular, USTEC·STEs (IAC) i el seu representant al Consell Escolar de Catalunya vol reconèixer el gran treball i l'esforç de la secretaria tècnica d'aquest consell per tractar una qüestió tan sensible i controvertida com la jornada i el calendari escolar amb una sincera voluntat de consens, que es recull en un dictamen amb algunes consideracions, propostes i recomanacions que compartim.

Tanmateix no ens és possible emetre un vot favorable pels motius que exposem a continuació:

PRIMER: La proposta de resolució de calendari enviada pel Departament no hauria d'haver estat passada a la consulta del Consell sense que prèviament hagués estat negociada per la part social. Si bé se'ns va fer una lectura ràpida, i sense pràcticament dret a rèplica, a la Mesa Sectorial del 5 de maig, l'esborrany va ser discutit dos dies abans a dins la comissió de programació dos dies abans. Precisament, una qüestió, la distribució del temps lectiu i no lectiu, és una qüestió que té conseqüències de primer ordre pel que fa a les condicions laborals del professorat i del personal de suport educatiu, i cal que sigui negociat, de manera real, entre el Departament i els representants dels treballadors.

SEGON. Entenem que, a partir de la necessitat d'obtenció del màxim consens, aquest dictamen conté moltes ambigüitats que també es refereixen a bona part del redactat de l'Ordre. El problema, i l'experiència així ens ho demostra, és que aquesta ambigüitat sempre és interpretada subjectivament al servei dels prejudicis ideològics del Departament i sempre en contra dels treballadors i treballadores de l'educació. És per això que, amb les millors intencions del Consell i els seus tècnics, el redactat no té prou concreció per evitar que docents i altres professionals puguin quedar perjudicats.

TERCER. Considerem que el concepte "horari saludable", expressió incorporada darrerament a partir del treball fet sobre horaris racionals, és massa subjectiu perquè pugui ésser interpretat de manera perversa, com a coartada ideològica per tal d'imposar un model de jornada extens i extensiu, per sabotejar la jornada continuada a la secundària -valorada molt positivament per la immensa majoria de comunitats escolars dels instituts de secundària- i impedir la seva extensió a la primària, cada vegada una opció més generalitzada a les diverses comunitats autònomes de l'estat, i que resulta un model molt estès a dins la Unió Europea.

QUART. Entenem que tota referència als Instituts Escola haurien de desaparèixer. Si bé reconeixem que l'extensió d'aquest model és una aposta política de l'actual Departament, la realitat és que, des de la inexistència d'una normativa clara que tipifiqui aquesta modalitat de centres educatius, es fa servir normativa com aquesta Ordre que permet legislar indirectament, i que conté elements preocupants de desregulació laboral, tal com es constata en diverses experiències. Per tant, considerem que, en un institut escola, conformat

per claustres amb professorat de categories i condicions laborals diferents, poden tenir horaris diferenciats.

CINQUÈ. Entenem que la modalitat de jornada compactada, que cada vegada s'observa més com a una demanda social dels diversos actors de la comunitat educativa, ha de ser valorada, tal com exposa l'actual dictamen. Tanmateix, aquesta valoració ha de ser feta des d'organismes independents o bé amb presència de tots els actors.

Per tot això, compartim el nostre vot particular negatiu davant la proposta del Dictamen 2/2021

Girona, 18 de maig de 2021

Vot particular del senyor Jordi de Carrera. aFFaC

L'aFFaC ha emès el seu vot contra el Dictamen 2/2021 pels següents motius:

1) L'article 4.2 i 4.3 de l'Ordre per la qual s'estableix el calendari escolar del curs 2021-2022 per als centres educatius no universitaris de Catalunya, referent a l'horari a l'educació infantil i primària, contempla que cada centre educatiu pugui decidir la seva jornada escolar dintre dels marges compresos entre les 8.30h i les 18h.

L'aFFaC entén que el fet d'establir jornades diferents entre escoles pot produir segregació escolar ja que les famílies tenen un incentiu més per fer la tria de centre educatiu. A més, la jornada escolar que té un impacte en l'aprenentatge dels infants i amb la conciliació de la vida laboral i familiar que no pot ser sotmès ni a la voluntat de les famílies ni a la de cada centre en particular.

D'altra banda, la flexibilitat horària que s'estableix afecta al temps de migdia. S'ha de tenir en compte que en funció del temps que es dedica al menjador escolar el preu del servei es pot encarir o abaratir, tenint un impacte directe en les economies de les famílies, així com també en el tipus d'activitats que es duen a terme. Entenem, des de l'aFFaC, que el temps de migdia és temps educatiu dels infants que ha de tenir la mateixa consideració que el temps lectiu. Per tant, hauria d'haver un consens per tal que aquest temps sigui el mateix en tots els centres educatius públics de Catalunya amb l'objectiu d'evitar qualsevol tipus de discriminació entre els infants.

El Dictamen 2/2021 no recull aquesta consideració.

2) L'article 5 de l'Ordre estableix l'horari a l'educació secundària i permet que els centres puguin decidir organitzar la jornada escolar en continuada o adequar-se al marc horari general. Tal i com hem considerat en el punt anterior, l'aFFaC entén que la jornada escolar a la secundària ha de ser la que millor respongui als interessos de l'alumnat. En cap cas, la jornada ha de respondre a interessos d'altres agents i, sobretot, no pot ser diferent en funció del centre educatiu.

S'ha de tenir present, a més, que el tipus de jornada escolar a la secundària determina que l'alumnat pugui tenir servei de menjador i la seva corresponent beca, si és el cas. El fet que existeixin diferents jornades significa que una gran part del nostre alumnat no té la

possibilitat de dinar a una hora raonable i compatible amb les necessitats de l'alumnat d'aquesta edat, a banda d'excloure'ls de la possibilitat de poder tenir beca menjador en el cas que les circumstàncies econòmiques de les famílies així ho requereixin.

A més, l'article 5.2 i el 6.4 de l'ordre permeten que els instituts i instituts escola puguin iniciar la seva activitat lectiva a les 8h. Clarament, els experts en bioritmes desaconsellen que a la secundària l'alumnat iniciï la seva jornada escolar tan aviat ja que té un impacte directe en el seu rendiment escolar.

El Dictamen 2/2021 no recull aquesta consideració.

3) L'article 6.2 de l'Ordre estableix que l'esbarjo a l'educació secundària no es consideri lectiu, però a la vegada permet que es puguin incorporar activitats de caràcter educatiu.

L'aFFaC considera que això és una contradicció en sí mateix, ja que si no és un temps de descans per a l'alumnat i s'hi poden fer activitats dirigides, aquestes han de ser lectives per tal que sigui el professorat, contractat directament pel Departament d'Educació, qui porti a terme aquestes activitats educatives, si així ho consideren, i no obrir la porta a empreses privades es puguin beneficiar d'aquest temps i espai de descans i socialització de l'alumnat.

El Dictamen 2/2021 no recull aquesta consideració.

4) Pel que fa a la recomanació 2 del Dictamen 2/2021 sobre el model i organització del temps de la jornada escolar l'aFFaC considera:

L'informe d'anàlisi dels efectes de la jornada escolar l'hauria de fer una avaluadora externa i imparcial i no el Departament d'Educació. A més, l'anàlisi de la jornada no s'ha de fer en funció de la demanda de les famílies o en funció de l'oferta educativa sinó d'acord amb indicadors validats per experts independents que ajudin a determinar quina és la millor jornada escolar per a l'alumnat en funció de la realitat social, laboral, econòmica i cultural catalana. Ja hi ha evidències de que la jornada escolar té impacte en les desigualtats i en la qualitat, equitat i accessibilitat a les activitats extraescolars. El que ara és important és analitzar quina és la jornada escolar més adient per al sistema educatiu públic de Catalunya, evitant que la jornada no segueixi esdevenint un factor segregador.

L'aFFaC no ha subscrit el Pacte contra la Segregació Escolar del Síndic de Greuges de Catalunya perquè entenem que no dona resposta a les necessitats del nostre sistema educatiu. Per aquest motiu no estem d'acord en que el Consell Escolar de Catalunya, del que en som part, recomani implementar les mesures i actuacions que s'hi contemplen.

El Dictamen 2/2021 no recull aquesta consideració.

5) En relació a la recomanació 4, considerem:

L'avaluació de la implementació de la jornada continuada hauria de ser una avaluació externa i imparcial i també s'haurien d'incloure els centres d'educació primària que han participat en el pla pilot.

No es pot fer una ampliació de la mostra de centres del pla pilot de la jornada continuada a primària sense haver dut a terme, prèviament, una avaluació del pla pilot que ja està en funcionament.

El Dictamen 2/2021 no recull aquesta consideració.